

30252 Toekomstvisie agrarische sector
Nr. 175 Brief van de minister van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 oktober 2024

De vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft mij gevraagd om een reactie op de QuickScan 'Uitvoerbaarheid van beleid op het boerenerf' die zij heeft uitgebracht en op hetgeen is besproken tijdens het rondetafelgesprek 'Uitvoerbaarheid van beleid op het boerenerf' op 8 februari 2024 (kenmerk: 2024Z04784/2024D12145). Ik wil de commissie bedanken voor de QuickScan. Het is belangrijk dat beleid aansluit op het boerenerf en dat beleid praktisch en uitvoerbaar is. Ik herken dat de onderwerpen uit de QuickScan aandacht vragen en met deze brief wil ik toelichten dat er hard gewerkt wordt binnen mijn ministerie om een overheid te zijn die meedenkt, die weet wat er speelt op het boerenerf en die openstaat voor praktijkervaringen. Verbeteringen zullen constant nodig zijn en ik neem de adviezen vanuit de commissie en de Quickscan dan ook zeker mee.

De commissie heeft mij verzocht om op een aantal onderwerpen uit de QuickScan nader in te gaan. In deze brief begin ik daarom met een toelichting op de vragen over het wegnemen van belemmerende wet- en regelgeving en het waarderen van innovatieve en duurzame boeren. Ik geef hiermee onder andere invulling aan de motie Grinwis en Boswijk om duurzame voorlopers gemotiveerd te houden door belemmerende wet- en regelgeving weg te nemen en extra inspanningen te waarderen, *bijvoorbeeld door de ecoregelingen vanaf 2024 daar beter op in te richten* (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 58). Aansluitend geef ik ook een update van de stand van zaken over de regeldruk in de multifunctionele landbouw. Vervolgens zal ik ingaan op de LVVN-Community en het inzetten van praktijkervaring in beleid, waarmee ik invulling geef aan de motie van de leden Grinwis en Van der Plas (Kamerstuk 35 925 XIV, nr. 49). Ten slotte ga ik in op de uitvoering van de agrarische praktijktoets. Over het onderwerp doelsturing zal ik u in een aparte brief informeren.

Vereenvoudiging wet- en regelgeving en waarderen voorlopers

Voorlopers die een extra bijdrage leveren aan de opgaven van natuurherstel, water en klimaat hebben een belangrijke rol voor de toekomst van de landbouw en ik vind het belangrijk om te weten op welke manier wet- en regelgeving hen in de weg zit.

RVO is daarom een verkenning gestart waarin belemmerende wet- en regelgeving centraal staat. In deze verkenning wordt een notitie van Caring Farmers meegenomen. De verkenning van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) wordt in Q4 van 2024 opgeleverd. RVO gaat ook in opdracht van LNV kijken naar de impact van financiële regelingen op de biologische landbouw en in hoeverre die ook voor biologische boeren toegankelijk zijn. Hiermee wordt in kaart gebracht wat de behoefte is aan financiële ondersteuning bij omschakeling naar biologisch en in hoeverre ook de bestaande biologische bedrijven die willen doorontwikkelen gebruik kunnen maken van deze regelingen.

Daarnaast is er in opdracht van mijn departement een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar een groene verzekering voor de verduurzaming bij plantaardige teelten (zie bijlage 1). Dit vanuit de gedachte dat het verminderen van financiële risico's een drempel, die boeren voor het nemen van grotere verduurzamingsmaatregelen ervaren, kan wegnemen. Uit het haalbaarheidsonderzoek is naar voren gekomen dat verschillende relevante partijen zoals sectororganisaties, waterschappen, ketenpartijen, drinkwaterbedrijven en financiële instellingen positief denken over een groene verzekering. De komende tijd ga ik daarom samen met bovengenoemde partijen verkennen of er concrete mogelijkheden hiervoor uitgewerkt kunnen worden.

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Naast bekendheid over belemmerende wet- en regelgeving is het ook van belang dat duurzame voorlopers ondersteuning krijgen. Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zoals dat sinds 1 januari 2023 van kracht is, vormt een belangrijke ondersteuning voor deze groep agrariërs. De in de gehele EU verplichte basiseisen voor hectaresubsidies zijn vastgelegd in de conditionaliteiten. Daarnaast is de ecoregeling van het GLB bedoeld om landbouwers te stimuleren in het toekomstbestendig maken van hun bedrijf. Door boeren te belonen voor vergroening op en verduurzaming van hun bedrijf worden ze gestimuleerd bij te dragen aan de oplossing voor de uitdagingen op het gebied van water, klimaat en biodiversiteit.

Voor biologische bedrijven geldt dat zij automatisch in aanmerking komen voor de hoogste vergoeding (niveau goud) in de ecoregeling. Biologische bedrijven tot 10 hectare zijn vrijgesteld van het verplicht aanhouden van niet-productief areaal

(conditionaliteit GLMC 8) en verplichte gewasrotatie (GLMC 7), daar de biologische productiewijze al bijdraagt aan de doelstellingen.

In 2024 is wederom gebleken dat de belangstelling voor de ecoregeling groot is. Ik wil mijn waardering uitspreken voor de getoonde ambitie van de deelnemende boeren. Ik ben blij dat zij hiermee stappen blijven zetten in het toekomstbestendig maken van hun bedrijfsvoering. Zoals ik in mijn brief van 27 augustus 2024 (Kamerstuk 28 625, nr. 366) heb aangegeven, wordt de ecoregeling in 2025 uitgebreid met twee eco-activiteiten. Ik ben blij dat we landbouwers die deze activiteiten willen ondernemen vanaf volgend jaar kunnen ondersteunen via de ecoregeling.

Met de Kamerbrief van 24 juni jl. is uw Kamer eerder geïnformeerd over de vereenvoudigingen voor de Goede Landbouw- en Milieucondities (GLMC's), ook bekend als de conditionaliteiten, die per 2025 effect zullen hebben (Kamerstuk 28 625, nr. 363).

Een ander onderdeel van het GLB is de per 1 mei 2024 opengestelde subsidieregeling samenwerking in veenweiden en overgangsgebieden N2000, waar het mogelijk is om gedurende vier jaar een vergoeding te krijgen voor extensivering van het melkveehouderijbedrijf in en rond stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden en in veenweidegebieden en een vergoeding voor geringe drooglegging. Uit contacten met beoogde deelnemers komt naar voren dat de bestaande duurzame voorlopers vaak initiatiefnemer of deelnemer zijn van een samenwerkingsverband. Hierdoor kunnen ze ook aan mededeelnemers laten zien dat de route naar extensivering en geringe drooglegging mogelijk is en kunnen ze hun kennis hierover delen. Ook kan de tijdelijke vergoeding boeren die willen omschakelen naar een biologische, biodynamische of andere verduurzaming van de bedrijfsvoering ondersteunen. Aandacht is nog nodig voor een goede balans tussen subsidiëring en prestaties die daar tegenover staan.

Voor de uitrolmaatregelen in veenweidegebieden en in en rond stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden is in de beantwoording van Kamervragen over deze regeling (Aanhangsel Handelingen II 2024/25, nr. 46) aangegeven dat er afgerond 120 biologische bedrijven zijn van de totaal 360 deelnemers bij de 40 samenwerkingsverbanden die ontvankelijke aanvragen hebben ingediend. Bij veenweidegebieden gaat het om ca. 8.000 hectare en in en rond stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden om ca. 17.500 hectare.

Met deze regelingen zet ik mij in om, ook met de verbeteringen de komende jaren, deelnemende boeren te belonen voor de extra bijdrage die zij leveren aan natuurherstel, water en klimaat.

Multifunctionele landbouw

Multifunctionele landbouw zorgt voor een verbreding van het inkomen van de boer en kan positieve effecten hebben op de leefbaarheid van het platteland. De twee trajecten die in de brief van 19 maart jl. (Kamerstuk 30 252, nr. 154) genoemd zijn, om de regeldruk in kaart te brengen en om de handreiking multifunctionele landbouw en de Omgevingswet¹ naamsbekendheid te geven, zijn beide van start gegaan. Ik verwacht dat deze eind 2024 zijn afgerond.

Praktijkkennis benutten in beleidsontwikkeling

Ik vind het erg belangrijk dat er op alle niveaus veel verbinding is tussen beleid en praktijk. Naast de agrarische praktijktoets waar ik verderop in mijn brief nog op inga, wil ik hier benoemen dat er voor elk dossier binnen mijn ministerie overleg plaatsvindt met sector- en ketenpartijen. Ook worden er veel werkbezoeken georganiseerd en stimuleer en bevorder ik via de programma's 'buitenbuddies' en 'boer zoekt ambtenaar' de uitwisseling tussen boeren en ambtenaren. Bij deze uitwisselingsprogramma's gaan boeren, tuinders en ambtenaren met elkaar in gesprek op het erf en op het ministerie.

Daarnaast wordt de LVVN-Community, een besloten platform voor boeren en tuinders, ingezet om kwalitatief stakeholderonderzoek uit te voeren. De uitkomsten van deze onderzoeken worden betrokken bij de ontwikkeling van beleid. Deze eindrapporten kunt u op [Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl) inzien. Vanaf 2025 zal ik het eindrapport jaarlijks actief delen met de Tweede Kamer in het eerste kwartaal van het jaar. Ik zal daar dan een appreciatie bij leveren waarin staat hoe beleidservaring is opgedaan en welke aanvullende initiatieven we hebben ondernomen om de praktijkkennis van ambtenaren te vergroten.

Uitvoering agrarische praktijktoets

Ondernemers in Nederland worden betrokken bij het opstellen van nieuwe wet- en regelgeving die grote gevolgen kunnen hebben voor het bedrijfsleven. De MKB-toets, agrarische praktijktoets (LVVN) en praktijktoets (VWS) zorgen ervoor dat ondernemers kunnen aangeven of nieuwe regels werkbaar zijn en of er geen nieuwe problemen ontstaan. Dit helpt om regeldruk voor ondernemers te beperken. De afgelopen jaren hebben

---

¹ [Handreiking multifunctionele landbouw en de Omgevingswet | VNG](#)

verschillende agrarische ondernemers, zoals veehouders, vissers en pluimveehouders, via deze weg bijgedragen aan een betere uitvoerbaarheid van wet- en regelgeving op het gebied van landbouw en visserij.

De agrarische praktijktoets zorgt ervoor dat de agrarische ondernemers die met de voorgestelde wet- en regelgeving moeten werken, betrokken worden bij het proces. Dit gebeurt naast het al gehouden reguliere vooroverleg met belangenkoepels en brancheorganisaties.

Voor de organisatie van de agrarische praktijktoets wordt conform het Beleidskompas dezelfde handreiking² gevolgd als bij de MKB-toets, maar worden er specifiek agrarische ondernemers gevraagd om mee te denken. De agrarische praktijktoets vindt in de regel circa vier tot zes weken voor de internetconsultatie plaats en heeft de vorm van (online) gesprek(ken) met individuele agrarische ondernemers of hun ketenpartners. Het gesprek gaat daarbij om effecten op zowel de werkbaarheid als uitvoerbaarheid op agrarisch bedrijfsniveau. De input wordt waar relevant verwerkt in de concept regelgeving, die daarna conform het Beleidskompasproces in internetconsultatie en ter toetsing aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) wordt voorgelegd.

LVVN heeft sinds de invoering van de Motie Boswijk c.s. (Kamerstuk 35 398, nr. 21) de volgende 9 agrarische praktijktoetsen gedaan:

- o 2024: Praktijktoets Landelijke verplaatsingsregeling veehouderijen met piekbelasting (LVVP);
- o 2024: Praktijktoets voor Verplicht Bioveiligheidsplan Pluimveesector;
- o 2023: Praktijktoets regelgeving voor verplichte bestrijding van de rundveeziekten Infectieuze Boviene;
- o 2023: Rhinotracheitis/Infectieuze Pulpovaginitis (IBR/IPV);
- o 2023: Praktijktoets Besluit houders van dieren in verband met het stellen van brandveiligheidsvoorschriften;
- o 2023: Praktijktoets Stroomstootapparatuur;
- o 2022: Praktijktoets Wettelijke verplichting cameratoezicht slachthuizen;
- o 2022: Praktijktoets Concreter ecoregeling-scenario (NSP-GLB);
- o 2022: Praktijktoets Controleverordening visserij: over verplicht cameratoezicht om de aanlandplicht te handhaven;
- o 2021: Praktijktoets Ecoregelingen en Conditionaliteiten (GLB-NSP).

LVVN volgt voor de openbaarmaking de communicatielijn van het Rijksbrede regeldrukprogramma onder leiding van de minister van

---

² [Handreiking panelconsultatie voorgenomen wet- en regelgeving \(kcbr.nl\)](#)

Economische Zaken. De verslagen van de agrarische praktijktoetsen worden geanonimiseerd gedeeld met de deelnemers aan de toetsen.

De minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma